

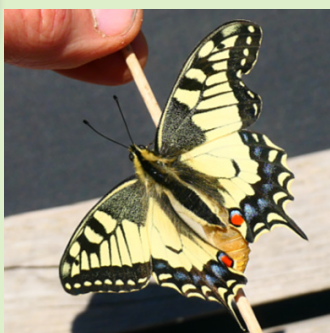
Beestjes van de maand juni: bont zandoogje

Pagina **2**. Anna Kreffer

Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie van Park Oosterbeek, Wassenaar

Pagina **4**. Eke van Batenburg

Een vlindercadeautje

Pagina **5**. Michel van Adrichem

Excursies strandwerkgroep

Pagina **9**. Anna Kreffer

En Verder:

Boek van de maand..**6**

Foto's van de maand..**7**

Verborgten schoonheden op het doek..**8**

Dubbelgeboorte in de Filipijnen..**11**

Agenda..**12**

Programma Koninklijke Bibliotheek..**13**

Contact bestuur en werkgroepen..**14**

Deze Nieuwsbrief verschijnt gewoonlijk maandelijks rond de 1^e van die maand. Leden KNNV afdeling Den Haag ontvangen een e-mail met kleine toelichting als een nieuwe Nieuwsbrief op deze website staat. Als je steeds bij het verschijnen van een Nieuwsbrief zo'n bericht wilt blijven ontvangen hoeft je niets te doen. Wil je de meldingen over de Nieuwsbrief van KNNV Afdeling Den Haag niet ontvangen of juist weer wel? Vul dan "[Het formulier](#)" op de pagina Nieuwsbrieven in.

Beestje van de maand augustus: het bont zandoogje

*Tekst en foto's:
Anna Kreffer*

De meeste vlinders die ik tegenwoordig zie zijn toch wel de bonte zandoogjes. Dat was in de vorige eeuw wel anders, voor 2000 kwamen ze in het westen van ons land nog niet zoveel voor. Oorspronkelijk is het een soort van bossen, maar zij vinden nu ook de weg naar dit deel van Nederland in tuinen en bermen. In tegenstelling tot veel andere vlinders gaat het met deze soort best goed, al is er sinds 2012 toch ook weer een afnemende trend. Het zijn dartele vlinders, die af en toe stil zitten om uit te rusten of op te warmen en dan mooi afsteken tegen het groen.

Bont zandoogje herkennen

Het bont zandoogje, *Pararge aegeria*, is een dagvlinder uit de onderfamilie zandoogjes, *Satyrinae* en familie aurelia's *Nymphalidae*. Vlinder: de bovenkant van de voorvleugel is donkerbruin met geeloranje vlekken en een zwarte oogvlek met een witte kern. Op de bovenkant van de achtervleugel staan langs de onderrand drie of vier zwarte oogvlekken met een witte kern. De spanwijdte is 32 – 42 mm.

Rups: kan 27 mm lang worden, heeft een ronde groene kop en een geelachtig groen lijf. Op de rug een donkergroene, met wit afgezette, lengtestreep, lichte en donkere lengtestrepen op de flanken en lichte beharing. Als alle zandoogjes hebben ze, naast de drie paar echte poten (een insect)

ook vier paar buikpoten en twee witte, spits toelopende uiteinden aan de staart, zodat het lijkt of die gevorkt is.

Vliegtijd en gedrag

Bonte zandoogjes vliegen van februari tot oktober, in twee tot drie generaties. Ze komen in het hele land voor en hebben een voorkeur voor gemengde- en naaldbossen met open plekken. Ze vliegen graag langs bosranden en op brede bospaden, maar als het te warm wordt ook meer in het bos zelf. Mannetjes bezetten een territorium en zullen andere mannetjes verjagen. Vrouwtjes die eitjes willen afzetten bewegen hun vleugels snel, maar komen niet echt vooruit om zo een geschikte plek te zoeken voor een eitje, ze kunnen over een groot gebied eitjes afzetten, op pollen van grassoorten.

Voedsel

De rupsen leven van grassoorten als kweek, roodzwenkgras, straatgras, kropbaar, pijpenstrootje of gestreepte witbol. Jonge rupsen blijven bij de graspol waarop ze geboren zijn, grotere kunnen gaan zwerven over tientallen meters. De groeisnelheid verschilt per individu. De meesten overwinteren als pop. Zijn ze na augustus geboren en is het fris, dan kunnen ze als rups overwinteren. De pop is te vinden op 5 tot 20 cm van de grond aan de onderkant

van de waardplant of aan de onderkant van een blad van een plant in de buurt. De vlinders leven van honingdauw van bladluizen, sap van vruchten of bloedende bomen, maar ook wel nectar van bijvoorbeeld bramen. De vlinders leven twee tot drie weken.

Liefdesleven

Als een vrouwtje het territorium van een mannetje binnenvliegt, wordt ze gevolgd door het mannetje tot ze landt. Het mannetje gaat naast haar zitten en baltst een paar

seconden met schokkende vleugelbewegingen. Als het vrouwtje wil, volgt de paring.

Gezien? Nieuwsgierig?

Heb je een bont zandoogje gezien? Laat het ons weten! Zet je vondst op waarneming.nl. Voor een plekje in de nieuwsbrief, stuur je foto met plaats en datum naar onderstaand mailadres.

Wil je meer weten of dit of een ander diertje? We horen het graag:

voorzitter@den-haag.knnv.nl

125 jaar Natuurvereniging KNNV en onze eigen Afdeling Den Haag

Verjaardagskalender

Chris van Heerden heeft een serie prachtige aquarellen gemaakt. Steeds een blad vol met groot aantal soorten libellen, bloemen, paddenstoelen, vogels, wantsen, kevers, wespen etc., voor elke maand van het jaar één. Er is een mooie en originele KNNV verjaardagskalender van gemaakt. Achterop staat een QR code, met een overzicht van 125 jaar KNNV, een zeer rijke geschiedenis. De kalender is voor leden van de afdeling Den Haag te koop voor € 5,- Bestellen bij voorzitter@den-haag.knnv.nl

Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie van Park Oosterbeek, Wassenaar

Foto's: Eke van Batenburg

Roodgerande houtzwam
Fomitopsis pinicola

Waaiertje
Schizophyllum commune

Dikrandtonderzwam
Ganoderma adpersum

Berkenzwam
Piptoporus betulinus

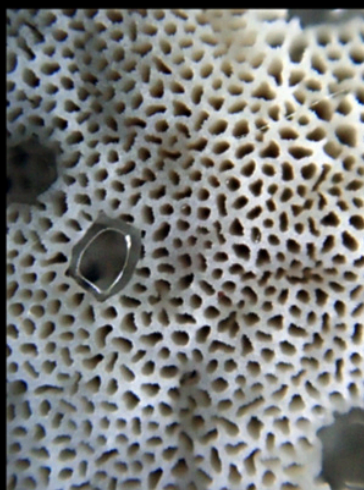
Geelblad
Ennomos quercinaria

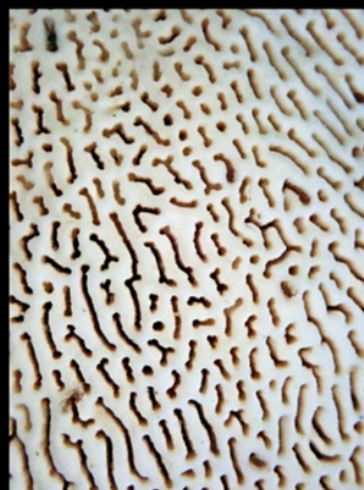
Plooiervoetstuifzwam
Calvatia excipuliformis

Kleinsporige platviltkorstzwam
Hypoxyylon ticinense

Bosnetje
Ceriporia reticulata

Witte bultzwam (onder)
Trametes gibbosa

Witte bultzwam (boven)
Trametes gibbosa

Met vriendelijke groet.....Eke

Een vlindercadeautje

Tekst en foto: Michel van Adrichem

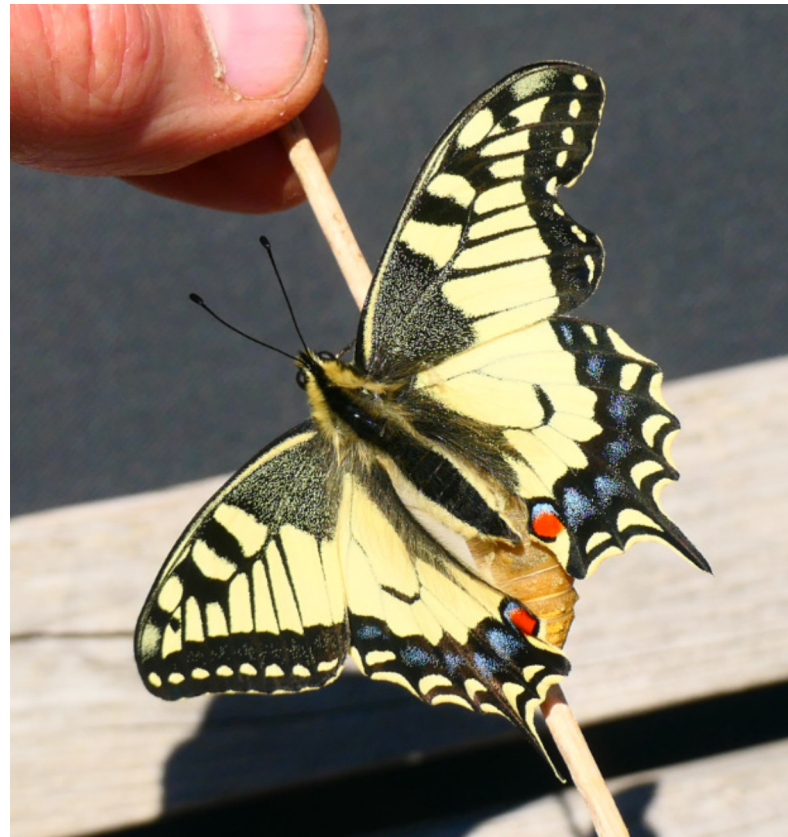
8 September 2025 ontving ik een appje dat luidde: "AI zegt dat deze rups een koninginnenpage is maar jij bent betrouwbaarder, wat zeg jij?" Ik kon met een gerust hart melden dat het een rups van een koninginnenpage, *Papilio machon*, betrof. Dat was overduidelijk. Ik begreep dat de rups inmiddels het loof van de wortels in de moestuin helemaal had kaalgevreten. Dus berichtte ik dat de rups ook wel loof van pastinaak lust. "Volgens mij komt-ie morgen jouw kant op" luidde vervolgens de reactie. Hmmmmm, oké! De rups zat namelijk op een onmogelijke plaats in de moestuin en er was ook géén eten meer. Vervolgens bedachten ze, "bij Loes en Michel is de rups in goede handen". Zodoende kreeg ik de rups als vervroegd verjaardagscadeau met de zorgelijke mededeling dat hij niet meer at.

Rupsen kweken

Mijn vrouw Loes en ik kweken met enige regelmaat rupsen op tot vlinders. Vooral de makkelijk te vinden rupsen van de grote brandnetel zoals kleine vos, *Aglais urticae*, dagpauwoog, *Aglais io*, en *atalanta*, *Vanessa atalanta*. Als de rupsen nog klein zijn, gaat de opgroei naar vlinder meestal vlekkeloos. Ze groeien immers veilig op zonder in contact te komen met hun vijanden. Als je de rupsen in het begin met enige regelmaat en later dagelijks van voldoende verse grote brandnetel voorziet zijn ze tevreden. Wij zetten de brandnetels wel altijd in een klein potje met water zodat deze fris blijven. De rupsen vreten, poepen en vervellen wat af. Vlak voor de verpopping stoppen ze ineens met eten. De rupsen gaan hangen op iedere mogelijke plek en vervolgens verpoppen.

Kleine rupsen

Als het je alleen om de vlinders gaat en je niet van verrassingen houdt dan kan je beter de grotere rupsen in de vrije natuur laten. Deze zijn soms al aangeprikt door een sluipwesp of sluipvlieg en dan verschijnt een ander beestje. Vaak nemen we wel een twintigtal rupsen mee. Ongeveer twee weken rupsstadium, tien dagen pop en dan verschijnt de vlinder, zo leert de ervaring.

Koninginnenpage op satéstokje

Het vereist wel enige kunst om deelgenoot te zijn van het uit de pop komen van de vlinder. Wij gunnen onszelf meestal de rust niet om een tijdje met onze neus voor de bak te zitten wachten. Terwijl we toch redelijk goed kunnen inschatten wanneer ze uit de pop komen. Wij kunnen enorm genieten als we na maximaal een weekje of vier de vlinders kunnen vrijlaten. Verder proberen we vooral óók de kinderen uit onze buurt mee te laten genieten van het hele proces. Als wij toevallig een weekje op vakantie gaan dan logeren de rupsen bij één van de kinderen uit de buurt.

Géén hoofdbreken

Wij wisten voldoende, de rups gaat zich binnenkort verpoppen. Wat mij wel zorgen baarde, was de gedachte hoe loods ik deze pop de winter door.

De rups was inmiddels aan een satéstokje omhoog geklommen en had zich halverwege het stokje met een spinseldraadje om zijn middel vastgemaakt. Ik las dat de poppen van de tweede generatie als gordelpop overwinteren. Verder las ik dat een rups

zichzelf dus inderdaad rond het midden (gordel) met een spinseldraadje aan een blad of stengel vastmaakt en vervolgens verpopt en daarmee in de herfst op de grond valt. Soms hecht de rups zich aan een stam of muur. De rupsen die laat verpoppen overwinteren als pop tot volgend voorjaar. Afhankelijk van de plaats verkleurt de pop zich bruin of groen. Normaal gesproken pak je op jouw verjaardag cadeautjes uit maar dit cadeautje pakte zichzelf precies op mijn geboortedag in. Dit was voor mij een signaal dat het wel ging goed komen. Ik plaatste de pop in een afgesloten doorzichtige bak met ventilatiegaten buiten in een open kast en wachtte af.

Kakelvers en puntgaaf

Vanaf eind januari keek ik met enige regelmaat in de bak én vanaf half maart bijna dagelijks. Je wilt immers niet dat je in jóúw bak een dode koninginnenpage vindt. 7 April zie ik in de middag iets geels fladderen. Het verjaardagscadeautje had zich

uitgepakt. Wat ik toen ontwaarde, tartte iedere beschrijving. Een kakelverse, puntgave koninginnenpage. Wat een pracht met al die subtiele kleurrijke schubjes op de vleugels! Natuurlijk heb ik best regelmatig koninginnenpages gezien maar nooit zo puntgaaf en dan ook nog zo dichtbij.

Vast aan pop

De vlinder fladdert maar komt niet los van het satéstokje. Één poot zit nog vast aan de pop waardoor de vlinder niet kan wegvliegen. Met een beetje schuldgevoel maak ik eerst foto's. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan want de vlinder wil wegvliegen maar dat lukt niet. Fladderende beesten zijn lastig te fotograferen. Loes heeft inmiddels snel nog wat kinderen uit de buurt opgetrommeld zodat ook zij van deze prachtige vlinder kunnen genieten.

Na de fotosessie peuter ik heel voorzichtig de pop kapot waarna de koninginnenpage meteen de hoogte invliegt en achter de bomen verdwijnt.

Boek van de maand
De groene levensgenieter
Hoe je gemakkelijk duurzaam kunt leven

Auteur: Loethe Olthuis

Illustraties:

Jenny Lindhout

Prijs leden: € 26,-

Niet-leden: € 28,95

(verschijnt 18 augustus)

Dit boek gaat over het maken van duurzame keuzes in je dagelijkse leven en in je eigen omgeving. De nadruk ligt op keuzes die je makkelijk kunt maken, die vaak leuk zijn en meestal voordeliger. Het hoeft niet perfect, duurzaam leven kan gewoon leuk zijn!

Wat is nu echt duurzaam en wat niet, er wordt nergens zoveel gesjoemeld als met het begrip 'duurzaamheid'. Wat zijn de voordelen van duurzame keuzes: ze maken gelukkiger en gezonder, de wereld schoner en de toekomst veiliger..

Natuurboeken zijn een fijn cadeau voor jezelf of familie en vrienden. Leden van de KNNV krijgen 10% korting. Bestel via de afdeling: makkelijk, geen verzendkosten en je steunt de afdeling! Bestel bij: boeken@den-haag.knnv.nl.

Foto van de maand:

Strandkruidbladroller denkt dat Alexander Delfos hem niet ziet op zijn gordijn... . Mis!
<https://waarneming.nl/observation/411725454/>

Prachtig beestje

De snor zweefvlieg, *Episyrphus balteatus*

*De foto is gemaakt door
Vosse, de dochter van
Lis Stolp. Het beestje zat
op haar bord in de tuin
van Lis.
Zelfs de haartjes op het
lijfje kan je tellen!*

De verborgen schoonheden op het doek

Tekst en foto's: Sjaak Krombeen

In de nacht van vrijdag 17 juli op zaterdag 18 juli nam de afdeling Den Haag deel aan de Nationale nachtvlindernacht. De condities voor deze nacht lijken op voorhand goed. Bij een matige wind en een temperatuur van 20 graden afnemend naar ca 17 graden zouden voldoende insecten op pad moeten gaan. In tegenstelling tot sites voor andere natuuractiviteiten levert waarneming.nl geen indicatie op over wat we deze nacht kunnen verwachten. Kortom, we laten ons ook deze nacht verrassen. Rond 21.30 uur arriveren de eerste leden van de afdeling Den Haag. Net als in andere nachten ook nu weer versterkt met de kennis en de gezelligheid van leden uit Delft en Krimpenerwaard. Na uitwisseling van laatste ervaringen en mooie waarnemingen wordt begonnen met de opbouw. De locatie van de deze werk-groep is de Egelopvang in het Westduinpark. Geweldig dat zij ons steeds van stroom voorzien.

Vijf opstellingen

Met de nodige verlengsnoeren kunnen de maar liefst vijf opstellingen ruim uit elkaar worden neergezet. Er zijn twee lakens met

Grasbeertje,
*Coscinia
cibraria*

enkel UV-lamp, een met aan de ene kant een ML-lamp en aan andere kant UV-licht, een kruisvanglaken met UV-lamp en een insectenval met UV-led.

Al snel het grasbeertje gespot. Het grasbeertje is één van de zes beertjes (familie spinnermotten) die op het licht afkomen. Het grasbeertje is door de sterke gelijkenis makkelijk te verwarren met een stippelmot. Van deze groep laten zich drie verschillende soorten zien.

In totaal zien we 127 soorten nachtvlinders, alle kleuren en maten. Variërend van een ca. 9 mm grote duinzeggemineermot tot de 10 maal zo grote populierenpijlstaart. Naast de nachtvlinders zagen wij ook 24 soorten kevers, vliegen, 24 soorten muggen en 18 soorten wantsen.

Bij veel mensen – ook natuurliefhebbers – heerst de indruk dat de nachtvlinders donkere en grijsachtige vlinders zijn. En die zijn er ook, maar dan vaak met schitterende patronen. Daarnaast zijn er schoonheden die het doek tot een kleurrijk feest maken.

De Nationale Nachtvlindernacht was zeker geslaagd, mede door de komst van leden vanuit andere afdelingen. De komende maanden gaat de werkgroep Den Haag zeker weer nachtvlinders vangen op licht. Nachtvlinders - KNNV | Afdeling Den Haag

Werkgroep bij de lamp

Strandexcursies

Tekst en foto's: Anna Kreffer

Deelnemers
schepnetvissen in
de lagune

Woensdag 17 juni 2026 hadden we mooi weer. Langs de eb-lijn lagen weer ontelbaar veel Amerikaanse zwaardschedes. Dat aantal wisselt sterk per keer en ik vraag me af, waar blijven al die lege schelpen? Langs de vloedlijn lagen deze keer ontzettend veel schilden van de zeekat, we hadden er nog nooit zoveel bij elkaar gezien.

Tussen al die schilden vond ik één klein en een beetje roze schildje: van de gedoornde zeekat. De zeekat, *Sepia officinalis*, is een inktvis en hoort bij de weekdieren. De rug-schilden spoelen regelmatig aan, deze kunnen tot 40 cm groot worden. Ze hebben een afgeplat lichaam, omzoomd met een franje-achtige vin. Bij een enkel schild was deze franje nog te zien. De gedoornde zeekat, *Sepia orbignyana*, leeft ten zuiden van de Noordzee, soms spoelen hun schilden hier aan.

Een bijzondere vondst was deze keer een levende zeepissenbed, *Idotea balthica*. Deze voeden zich met zeewier en zijn soms te vinden in aangespoeld wier.

Woensdag 15 juli 2026

Alweer mooi weer. Deze keer waren er vele, vele oorkwallen en enkele andere soorten aangespoeld. De oostelijke, afluende, wind

Schild gedoornde zeekat, *Sepia orbignyana*

Zeepissebed, *Idotea balthica*

Schild zeekat, *Sepia officinalis*

van de laatste tijd veroorzaakt een onderstroming in zee, die de kwallen richting strand voert. Kwallen drijven mee met de stroming. De oorkwal, de kwal met de vier ringen, is voor ons ongevaarlijk. De haarkwal en kompaskwal hebben netelcellen die mensen wel kunnen prikken. Deze blijven ook na de dood van de kwal nog even actief. Aangespoelde kwallen sterven en verdrogen.

Door opwarming van de zee groeien ze sneller. Ook overbevissing is gunstig voor kwallen. Zo is er meer voedsel, plankton,

Visje in oorkwal. Foto: Emmy Koning

schepnetten gaan vissen in de lagune en kleine visjes beschikbaar, omdat de concurrentie is weggevallen. In mei is een oorkwal met een zichtbaar visje gevonden. Grotere roofvissen als haaien en tonijn eten kwallen.

Wil je in zee zwemmen, dan laat de kwallen-radar zien of er veel kwallen voor de kust zijn.

Dinsdag 28 juli 2026 schepnetvissen

Deze dag zijn we met grote schepnetten gaan vissen in de lagune, ook wel surfplas, het water op de grens van Den Haag en Westland. De lagune heeft nog een verbinding met de zee en daardoor ook invloed van eb en vloed. Tijdens ons bezoek was het eb en daardoor was er te weinig water voor de surfers. We vingen vooral veel garnalen, de gewone en een paar aasgarnalen.

Bijzonder waren de grote levende krabben, die hun scharen als afweer ophieven naar ons. Erg leuk om te zien was een hele kleine levende kwal, mogelijk een kompaskwal. Als sluitstuk werd nog een piepkleine tarbot gevangen. Alle vangsten zijn weer terug gezet in het water.

Oorkwal met het visje. Foto: Emmy Koning

Dubbelgeboorte in de Filipijnen

Tekst en foto's: Marieke Bos

Vorig jaar laat in september zat ik in Mindanao, het onderste grote eiland van de Filipijnen, voor de geboorte van mijn kleindochter. We waren net een halve dag te laat, want de kleine meid was er al.

Ik was echter op tijd voor deze geboorte. Aan de balustrade ontdekte ik een ei-kapsel van een bidsprinkhaan, een zogenaamde oötheek. Het was een stevig bouwsel van zo'n 2-3 cm. Zo'n kapsel kan tussen de 100 en de 400 eieren bevatten. Honderden bidsprinkhaantjes worstelden zich tussen de nauwe gleuven van het eierkapsel naar buiten. Heel bijzonder, ik maakte er foto's van.

De meeste larfjes zakten aan een dunne draad en kwamen terecht in een steeds groter wordende kluwen wriemelende beestjes. Sommige kozen een andere weg en klommen via het eierkapsel op de balustrade. Uit de kluwen vielen de beestjes een paar meter lager op de aarde. De miniwandelaars op de balustrade waren haast doorzichtig, maar hun grote zwarte ogen vielen op.

In september ga ik weer naar de Filipijnen. Ik heb nog geen apen, slangen, vleermuizen of waterleguanen gezien. Wel een schotel grote spinnen, prachtig gekleurde, springspinnetjes, kakkerlakken, allerlei mieren waartussen gemene bijters en andere 4- of 6-potige beestjes. Wordt vervolgd.

Jonge bidsprinkhaantjes bungelen aan een draadje uit de oötheek

Bidsprinkhaan, 15 minuten oud. Boven binnenkant ei-capsule

Het eikapsel of oötheek

Agenda

Geen lid? Ga eens mee om kennis te maken.

- ▶ Meerijden in auto? Afrekenen met chauffeur aan eind van excursie à €0,10/km
- ▶ Deelname altijd op eigen risico.
- ▶ Meenemen van honden of andere huisdieren is niet toegestaan.
- ▶ Info: Ineke Gilbert, 06-44069099, inekegilbert@ziggo.nl

▶ **Vrijdag 7 augustus 2026 Bestuursvergadering,**

Fysiek, we gaan naar Zoetermeer.

▶ **Zaterdag 8 augustus Excursie Solleveld**

We gaan via Ockenburg en het Hyacintenbos naar Solleveld en wandelen door een kwetsbaar en bijzonder oud duingebied. Solleveld kent open stukken met heide en struikgewas en de eikenbomen in dit gebied zijn bijzonder omdat deze nergens anders in Nederland zo dicht bij de zee staan. Horeca: aan het begin of eind van de excursie. Deelnemers moeten digitaal een kaartje, €2,00, kopen: www.dunea.nl/duinen. Thuis of bij de ingang van Solleveld. Leden van het Zuid Hollands Landschap betalen €1,00. Verzamelen: 10.00 uur bij de parkeerplaats van Ockenburg, Monsterseweg 2, Den Haag. Organisatie: Ineke Gilbert en Linda Thorarinsdottir 06-14640526.

▶ **Dinsdag 11 augustus Strandexcursie**

Start 9.15 uur, we lopen langs de eb-lijn heen en terug langs de vloed-lijn. Vondsten bekijken en napraten bij strandtent The Coast. Het duurt bij elkaar ongeveer twee uur. Vertrekpunt: Strandopgang Molenslag, Monster. Bij de fietsenstalling, opgang strand, niet bij de autoparkeerplaats, kruising Molenslag x Zandmotorpad. Welkom om mee te zoeken, geef je op om op de hoogte te blijven van eventuele wijzigingen. Aanmelden en info: strand@den-haag.knnv.nl.

▶ **Woensdag 12 augustus Zonsverduistering**

Tussen 19.15 tot 20.00 uur is er in Nederland een gedeeltelijke zonsverduistering te zien. Bedek je ogen met een speciale bril.

▶ **Zaterdag 22 augustus Keukenhofbosch en Laarzenpad bij Lisse**

Een wandeling van 7 km gaat door het mooie Keukenhofbosch, een authentiek strandwalbos. Vervolgens lopen we het avontuurlijke laarzenpad. Dit gaat door bloemrijk grasland (tweemaal een hekoverstap), een junglebos. De paden zijn modderig, erger na regen: Waterdichte schoenen!! De wandeling kan worden ingekort. Horeca: begin en/of eind wandeling. We gaan met de auto, aanmelden voor 21 augustus verplicht. Verzamelen: 9.30 uur Parkeerplaats bij station Mariahoeve aan de Appelgaarde. Organisatie: Els Kempen 06-45833327 en Jola Gerbrands 070-3201485 of gerbrands1@ziggo.nl

▶ **Woensdag 9 september Waterbeestjes onderzoek**

De werkgroep insecten gaat waterdiertjes onderzoeken. De locatie is nu nog niet bekend. Dit is geen activiteit voor kinderen. Informatie en aanmelden: voorzitter@den-haag.knnv.nl

▶ **Zaterdag 12 september Excursie Bentwoud**

Wandeling door nog jonge bossen (sinds 2000), langs bloemrijke velden en waterpartijen met rietkragen. In dit jaargetijde ook paddenstoelen en trekvogels. Lengte wandeling 8-10 km. Horeca: Aan begin en eind. Vertrektijd: 9.15 uur Den Haag CS bij boekwinkel Relay. Leiding: Mies tel. 015-2571535, Marijke tel.070-3871187.

► **Zaterdag 26 september Dagexcursie van Voorschoten naar Wassenaar**

We starten in Voorschoten en lopen via buitenplaats Rosenburgh naar de Horsten in Wassenaar. Terug naar Den Haag met bus 46. We hopenen veel paddenstoelen te zien, maar ook vogels en planten. Afstand ca 8 km.

Horeca aan het begin en onderweg.

Verzamelen: 9.25 uur Centraal Station Den Haag bij de boekhandel.

De trein vertrekt om 9.36 uur van spoor 9

Contact: Marijke Ammerlaan tel 070-3871187 of Renée Lankhorst tel 0638508583

Programma van KB nationale bibliotheek in het teken van Natuur.

De Koninklijke Bibliotheek heeft een interessant programma met natuur als thema. Deze programma's zijn gratis of tegen een gereduceerd tarief bij te wonen. Alle programma's rondom natuur vind je op <https://kb.nl/natuur>

► **12 juni t/m 19 september 2026 Expositie Flora Mundi. Op zoek naar verdwenen stemmen**

In deze kleine expo bewonder je zo'n twintig oude botanische boeken over niet-Europese planten. Ontdek in deze prachtig geïllustreerde boeken hoe overzeese handel en kolonisatie in Europa een enorme groei van de plantenkennis veroorzaakten. Zo steeg het aantal bekende soorten in een paar eeuwen van 500 tot bijna 7000 in 1753. Maar de boeken hebben ook een andere kant: in het proces van beschrijven, ordenen en publiceren van al die nieuwe plantensoorten verdween ook heel veel lokale kennis over de natuur.

Tijdens de openingstijden van de KB vrije toegang, aanmelden is niet nodig

Meer informatie: <https://www.kb.nl/agenda/expositie-flora-mundi-op-zoek-naar-verdwenen-stemmen>

► **Speciale zomerrondleidingen door de expositie en het magazijn van de KB**

Conservator oude drukken Esther van Gelder kan je alles vertellen over de oude botanische boeken over niet-Europese planten in de expositie Flora Mundi: Op zoek naar verdwenen stemmen. Na het bezoek aan de expositie krijg je nog een rondleiding door de KB zelf voor een kijkje achter de schermen en de magazijnen van de KB.

Toegang is gratis, maar aanmelden is verplicht (max. 15 personen per keer)

Meer informatie en kaartjes:

► **18 augustus:** <https://www.kb.nl/agenda/speciale-zomerrondleiding-0>

► **1 september:** <https://www.kb.nl/agenda/speciale-zomerrondleiding-1>

► **22 september:** <https://www.kb.nl/agenda/speciale-zomerrondleiding-2>

► **4 september 2026, 12:00 - 16:00 uur Workshop Van plant tot icoon (From plant to icon)**

In deze workshop geef je historische planten uit Syrië en de Levant een nieuwe vorm.

Je werkt met botanische illustraties uit Icones Plantarum Syriae Rariorum, een zeldzaam 18e-eeuws plantenboek van Jacques-Julien Houtou de Labillardière.

Je kiest zelf een afbeelding uit dit bijzondere plantenboek. Door goed te kijken naar vormen, lijnen, bladeren, bloemen en details ontdek je wat de plant herkenbaar maakt.

Daarna vertaal je die kenmerken naar een beeld van nu: jouw eigen planticoon

Tot 1 augustus €10,- korting: je betaalt €15,- incl. gratis drankje en materiaal

Na 1 augustus betaal je €25,-. **LET OP:** de workshop is in het Engels

Meer informatie en tickets: <https://www.kb.nl/agenda/workshop-van-plant-tot-icoon>

Kopij voor de nieuwsbrief: vóór 23^e van de maand

Altijd leuk om jouw avonturen met beestjes, planten en zwammen, liefst voorzien foto's, te delen met anderen. Stuur jouw *eigen* foto's plus en een verhaaltje vóór de 23^e van de maand naar de redactie. 300-400 Tekens is al mooi, meer mag ook. Pluk geen foto's of teksten van het internet: op zowel foto's als tekst zitten [auteurs-rechten](#), een boze fotograaf of schrijver stuurt de redactie een flinke rekening. Zend jouw foto's apart, met bijschrift naar de redactie en vermeld ook de maker.

Tip: Gebruik het bijschrift als naam van de foto.

Gebruik geen appjes om de foto's samen te voegen tot een collage: op plaatjes gemaakt met een app kunnen rechten van de app-makers zitten. Zend de originele foto's, niet reeds gecomprimeerde exemplaren.

Tip: Schrijf in de OTT of OVT, dat leest lekker vlot weg.

Mail kopij naar: redactie@den-haag.knnv.nl

Heb je veel foto's? Neem dan contact op met de redactie voor www.swisstransfer.com.

Contactgegevens voor bestuur en werkgroepen KNNV afdeling Den Haag

► Voorzitter

Anna Kreffer: voorzitter@den-haag.knnv.nl

► Secretaris

Ton Huijbregts: secretaris@den-haag.knnv.nl

► Penningmeester

Anneke Wagner penningmeester@den-haag.knnv.nl

► Ledenadministratie

Anneke Wagner: ledenadministratie@den-haag.knnv.nl

► Natuurbescherming

Niek Joanknecht: tel. 06-387 56 337 / natuurbescherming@den-haag.knnv.nl

► Bomenwerkgroep

Coördinator Hilde Küpfer: / bomen@den-haag.knnv.nl

► Paddenstoelenwerkgroep

Coördinator Kees Pinster, tel. 06-337 73 176 / paddenstoelen@den-haag.knnv.nl

Kijk voor de agenda met inventarisaties en excursies op de pagina van de [paddenstoelenwerkgroep](#)

► Plantenwerkgroep

Coördinator Vacature: / planten@den-haag.knnv.nl

► Werkgroep Zoetermeer, planten

zoetermeer@den-haag.knnv.nl

► Lichenenwerkgroep

Info: Pieter Drenth: lichenen@den-haag.knnv.nl

► Vogelwerkgroep

Info: Marijke Ammerlaan: tel. 070-387 11 87 / vogels@den-haag.knnv.nl

► Nachtvlinderwerkgroep

Info: Sjoerd Groos: nachtvlinders@den-haag.knnv.nl

► Insectenwerkgroep

Info: Alexander Deelman, 070-350 24 93 / insecten@den-haag.knnv.nl

► Strandwerkgroep

Anna Kreffer: strand@den-haag.knnv.nl

► Webmaster van onze afdeling

Dick Gerbrands: webmaster@den-haag.knnv.nl

► Bestellen boeken van de KNNV-uitgeverij

boeken@den-haag.knnv.nl.